

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 4 mars 1887, kl. 2 e. m.

*Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2 i
i anledning af väckt fråga om förändrade grunder för
aflönande af statens embets- och tjenstemän.*

Uti en inom Första Kammaren väckt motion n:o 26 har herr Bexell hufvudsakligen anført:

att samtidigt dermed att statens finanser befunno sig uti ett blomstrande tillstånd rådde inom landets alla näringsgrenar en stagnation och ett betryck så stort, att något likartadt näppeligen blifvit skådadt af nu lefvande generation, tydande derpå att ett omslag i statskassans årliga öfverskott vore att motse och att fråga om tilläggsbevillning tilläfventyrs kunde uppstå;

att under sådana förhållanden det vore Riksdagens både rätt och pligt att i tid vidtaga sådana ändringar i statsförvaltningen, som kunde lända till statens framtida nytta och gagn, äfven om enskildes fördelar derigenom kommo att beröras;

att statskassans förnämsta utgift vore det belopp, som i form af löner, dyrtidstillägg, tjenstgöringspenningar och pensioner utginge till

Bih. till Riksd. Prot. 1887. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 2 Häft.

statens civila och militära embets- och tjänstemän; och då under 1870-talet höga pris voro rådande å nästan alla lefnadsförnödenheter, beviljades till följd af en allmän klagan löneförhöjning eller dyrtidstillägg, hvadan ock under nuvarande lägre pris å lefnadsförnödenheterna, synnerligast å spanmål, tjänstemännen med oförminskade löner skördade en oskäligen vinst och fördel;

att många voro de röster, som yrkade på en allmän nedsättning af tjänstemännens löner, men att, om en sådan nedsättning komme att ega rum, tjänstemännen under gynsamma ekonomiska förhållanden inom näringsarne skulle återkomma med förnyade yrkanden om löneförhöjning;

att grunden till dessa missförhållanden och kastningar fram och åter med all säkerhet låge deruti, att man vid regleringen af lönerna tagit penningen såsom måttstock i stället för vissa naturaprodukter, såsom tillförene egt rum;

att då Riksdagen begått den oförsigheten att indraga till staten alla militära och de flesta af civilstatens boställen, men de allt mera fallande arrendena minskade statskassans inkomster, blefvo den genomförda löneregleringens brister och misstag i ögonen fallande;

att lika rättvist och billigt som förslaget vore att kronoarrendatorerne skulle få utgöra sina arrenden med lösen efter årets markegångspris å vissa produkter, vore ock en framställning att statens tjänstemän borde underkastas skyldigheten att utbekomma sina löner efter årets markegångspris; samt

att om de nu till visst belopp i penningar bestämda lönerna omsattes i råg, korn och smör efter ett tjuguarigt medelmarkegångspris t. ex. från 1866 till och med 1886, under hvilken tid både höga och låga pris varit rådande, hvarefter lönerna borde utgå i kontant efter årets markegångspris, skulle de stridiga intressena emellan löntagarne och löngifvaren, staten, i väsendtlig mån utjemnas och frågan om dyrtidstillägg ej mera behöfva förekomma;

hemställande motionären:

att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse anhålla, »att Kongl. Maj:t tacktes till nästa riksdag låta framlägga förslag dels till en reglering af samtliga statens embets- och tjänstemäns löneförmåner i vare sig fast aflöning eller tjänstgöringspenningar, ålderstillägg, arfvoden och pensioner, bygd på grunderna af nuvarande kontanta lönebelopp, omsatta i naturaprodukter till $\frac{1}{3}$ råg, $\frac{1}{3}$ korn och $\frac{1}{3}$ smör efter ett

tjuguarigt medelmarkegångspris från 1866 till och med 1886, och dels till de sålunda bestämda lönernas utgående efter senaste årets markegångspris.»

Det anordnande, som tillförene egt rum, att statens tjenstemän aflönades dels genom löner efter markegångspris för vissa naturprodukter, dels ock genom boställen, var, efter utskottets åsigt, icke allenast påkalladt af omständigheterna, utan äfven rättvist och klokt efter för hand varande förhållanden, då hufvudsakligen spanmål och smör utgjorde en högst väsendtlig mätare vid bedömandet af priset på lefnadsförnödenheter i allmänhet; och utskottet lemnar derhän, huruvida fullgiltig anledning till förändring uti aflöningssättet företedde sig, vid den tid riksdagen började att understödja det genomgripande förslaget, att tjenstemännens aflöning skulle utgå i visst bestämdt penningbelopp.

Ett förslag i denna rigtning framställdes redan i viss mån af rikets ständer uti skrifvelse den 6 oktober 1834; och beträffande frågans vidare behandling hänvisar utskottet, bland annat, till

statsutskottets utlåtande n:o 92 vid 1840—1841 årens riksdag;

komiterades betänkande, intaget i bihanget till handlingarne vid 1847—1848 årens riksdag; Kongl. Maj:ts proposition n:o 66, statsutskottets utlåtande n:o 242, samt rikets ständers skrifvelse n:o 236 vid samma riksdag;

Kongl. Maj:ts proposition n:o 59 vid 1850—1851 årens riksdag;

rikets ständers skrifvelse n:o 131 vid 1853—1854 årens riksdag;

Kongl. Maj:ts proposition n:o 1 och rikets ständers skrifvelse n:o 196 vid 1856—1858 årens riksdag;

Kongl. Maj:ts proposition n:o 3 vid 1874 års riksdag; samt

komiterades betänkande den 12 december 1874, intaget i bihanget till handlingarne vid 1876 års riksdag.

Utskottet tillåter sig betvifla att statsmakterna skulle finnas benägna att upphäfva det efter en så långvarig behandling genomförda och under en jemförelsevis kort tid tillämpade systemet för tjenstemännens aflöning; och då härtill kommer att de åberopade naturprodukterna numera visserligen icke utgöra sådan mätare vid be-

dömandet af priset på lefnadsförmödenheter i allmänhet, som förhål-
landet fordom varit, tillstyrker utskottet,

att motionen icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 4 mars 1887.

På utskottets vägnar:

W. STRÅLE.

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 4 mars 1887, kl. 2 e. m.

*Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i
anledning af väckt förslag om förändradt sätt för ut-
betalning af pensioner från folkskolelärares pensions-
inrättning.*

Sedan i anledning af en inom Andra Kammarén af herr G. W.
Svensson väckt motion (n:o 41) kammaréns första tillfälliga utskott i
betänkande n:o 2 hemställt:

»att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla
att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande huruvida icke